

Esrar Baba

Recep SEYHAN

Köylerde hiçbir teknik aracın olmadığı, aydınlanmanın yağ lambasıyla veya idare ile sağlandığı, ulaşımın at, katır ve eşekle, kağııyla yapıldığı; ağaçların gür, beslenmenin doğal fakat lokmanın boğaza girmesinin büyük emek ve zaman gerektirdiği ömürlerin kısa, zamanların uzun olduğu; toprağın kara sabanla işlendiği, tahılın ambara tarladan bilek ve hayvan gücüyle taşındığı yıllardı. Motorlu araçlar ve bazı teknik aygıtlar -o da az sayıda- sadece birkaç şehirde, büyük tüccarlarda bulunuyordu.

Binnaz kadının o gün yapacak bir yığın işi vardı.

Yastık kılıfları, kanepelerin yüzü, yorgan mitilleri değiştirilecek. Soba bolarları da kurum doludur muhakkak, havalar soğumadan ona da el atılacak. Altı aydır el değmeyen ve güve olma ihtimali yüksek olan elbise dolapları beri çekilip yüklük havalandırılacak. Rafların üzeri el kalınlığında tozdur şimdi. Pencereler de var. Çeyiz sandığının bulunduğu odadaki kilimler, cicimler, yer minderleri... Ne varsa havalandırılacak. Merdivenler ve çamaşırlar sırasını beklesin; ama öncelik, tahta kurtlarının gece sabaha kadar çalışarak kıyıya köşeye yayıp dağıttığı tozların alınmasına; ahşap zeminlerin silinmesine verilmeli. “Adam tarladan, çocuklar mektepten gelinceye kadar bu işleri halletmeliyim.” diye düşündü kadın, yer minderlerini üst üste yığarken.

“Sen bugün Hayriyelere git; ev ocak her yer altüst olacak birazdan.”

Seher Hanım, elindeki örgü tığını durdurup kaşının altından baktı.

“Ne bakıyorsun öyle ters ters? İşim başımdan aşkın zati”

“Bunca işin hepsini bugüne sığdıracak ne vardı! Arkandan Cengiz Han’ın atlıları mı geliyor?” “Bugün elim değdi. Ne yapalım şimdi? El değmeyince kir dökülmüyor. Senden bir iş isteyen yok. Bana ayak bağı olma yeter!”

“Tamam tamam! Çıkıyorum. Kafayı taktıysan hayır gelmez, boşa konuşuyorum.” diye söylendi kadın dış kapıya yönelirken. Binnaz gelin eğilip toplamakta olduğu kilimi tam kavramışken orada öylece, dörtlü çömelikle donmuş olarak kalakaldı. Sonra, yan dönüp sözü hedefine göndermekte gecikmedi.

“Kadın! Allah aşkına bana bulaşma! Git başımdan ve beni işimle baş başa bırak ya!”

Seher Hanım, alttan almaya çalıştıysa da bunu bu kez de başaramadığının kendisi de farkındaydı. İşte, ok yaydan yine çıkmıştı. “Oldu olacak olan zaten; inceldiği yerden kopsun!” diye düşündü. Elindeki tığı ve iplik malzemelerini kaldırıp divanın üzerine hışımla attı. Bir ayağı salona çıkmak üzere kapının eşideyken söylediği kelimeleri, dönüp odanın içine bir tükürük gibi bıraktı:

“Hıh!... Beni evden uzaklaştırmak için iyi bir yol, doğrusu.” dedi ve kapıyı hızla çekip çıktı.

Kadın bir yandan tasarladığı işleri gerçekleştirmek üzere evin içinde oradan oraya soluk soluğa koşturuyor bir yandan da söyleniyordu:

“Evden uzaklaştırmak! Söylediği lafa bak! Sözü en kötüsünü arayıp buluyor. Bir şey söylemenin imkânı yok. Senelerdir aynı şey. O herifle de bu konuyu bir defa daha konuşacağım. Bu işe bir çare bulunacak artık; yolu yok, bulunacak; mutlaka bulunacak. O bulmazsa ben bulacağım. Ne bu ya! Buna can mı dayanır? Yetti artık. Anamdan emdiğim süt burnumdan geldi! Bana gün yüzü göstermedi geldim geleli. Çekmek zorunda mıyım bu kahrı?...”

Oturdu, bir süre ağladı; burnunu iş eteğine sildi. Kalktı işe tekrar koyuldu.

Adam tarladan dönmüş, çocuklar mektepten gelmişti. Binnaz yorgundu ancak yatıp uyuyacak ve dinlenecek durumda değildi. İlk bulduğu fırsatta el ayak çekilir çekilmez, adamı çeyiz odasına çekerek içini kemiren kurdu bütün açıklığıyla tarif etti, eteğindeki bütün taşları döktü: “Ben bu işi çekemez oldum. Ne söylesem ters cevap veriyor. Buna bir çözüm bulmamız gerek. Ya ben, ya o.” dedi.

“Bak hanım, dedi adam, bu benim anam; onu yok sayamam, atamam, satamam, kesemem. Ne yapayım söyle!” dedi.

“Mazhar’ın da anası değil mi? Ona gönder; biraz da o baksın” dedi, kadın.

Binnaz’ın Mazhar dediği büyük kaynıydı. Bu konu, onun da içini kemiren bir problemdi; annesi ile eşi arasında kalmanın ezikliğini ve acısını ilk yaşamıyordu. “Bak!” dedi adam, başındaki bereyi kaldırıp bir kenara koydu; boş ve amaçsız fakat sıkıntılı gözlerle etrafını taradı; aklaşan saçlarını yoldu sonra.

“Bak! Bu konuyu kaç defa konuştuk! Genç yaşında dul kaldı. Sorunları var. Beni, sen dâhil kimseyle paylaşmak istemiyor. Problemin özü bu. Sabırlı ol. Meselenin aslını bilmesen ‘neyse’ derim. Abime gitmez, gitse de o kabul etmez. Diğer kardeşimiz bekâr. Kızlar elin evinde. Nereye gidecek? Bunu bilerek bana nasıl söylüyorsun? Hırçın, evet ama anamız bu bizim; ne yapalım;

sokağa mı atalım? Bunu bana daha önce de hissettirdin: ‘Ya ben ya o’ ikilemine getirirsen beni, ikinci bir eş bulabilirim ama ikinci bir ana bulmamın ihtimali bile yok; bu kadar açık ...’ deyip kestirip attı.

Binnaz düşündü: Yol ayrımındaydı. Ya sabredip başındaki sıkıntıya katlanacak, çocuklarını ve kocasını tercih edecek ya da gidecekti. İkincisini yapamazdı. Bu konuya başka bir çözüm bulmalıydı. Günlerce başka bir çözüm aradı. Bulacağı çözüm, içinde eşinin bulunmayacağı bir çözüm olmalıydı.

Adamın söylediği doğru bir tespit vardı: Seher kadın kocasını kendisinden kıskanıyordu; hatta karı koca olduklarını hissettiği günün ertesini kendisine zehir ediyordu; bu etki birkaç gün sürüyordu da. Bunu nasıl da fark etmemişti ... Dahası, kendisine, “oğlunu elinden alan fattan bir kadın” gözüyle bakıyordu. Oğlunu çok seviyordu ama sevginin bu kadarının oğluna mutsuzluk olarak döndüğünün farkında değildi kadın. Bunu kendisine nasıl iletmeliydi?

Konuşmak?

Oturup bu konuyu konuşacak iletişim kanalı kalmamıştı.

Binnaz gelin, o gün kalbini bozdu.

Büyük ağabey Mazhar’ın işi, aşısı, evi, ocağı ayrıydı ama babasıyla dargın gitmişti ve bunu annesine bağlıyordu. “Onun yüzünden babam ‘cenazeme gelme’ dedi ve dargın gitti bana” diyordu adam. Haklı gerekçesi de vardı kendisine göre: Hünerli biriydi Mazhar; ticaret kabiliyeti vardı ve koyun ticaretinden bir servet edinmişti, kasabadan arsa almıştı. İçi götürmese de geleneğe uyarak tapuyu babası üzerine yaptırmıştı; çünkü babanın sağlığında evladın malı olamazdı. Kasaba da ilçe olunca arsa büyük bir maddi değere ulaşmıştı. Mazhar, babası hayatta iken, adamın ağzını yoklamış ve kulağına kar suyu kaçırmıştı. Adam konuyu anlamış fakat üzerinde pek durmamış, işe yarar bir cevap da vermemişti. Babasının konuya duyarsız kaldığını düşünen Mazhar, kardeşleri için “işlerine geldiği için bu duruma seslerini çıkarmıyorlar” diye düşünüyor ve onlara içerliyordu.

Babasının hastalığının ilk günlerinde bir hamle daha yaparak konuyu gündeme getirmiş; “Biliyorsun baba, demişti, ben bu arsayı, köy-kasaba, yayla-ova dolaşarak bileğimin gücüyle ve kardeşlerimin hiçbir katkısı olmadan aldım. Yarın herkes buna ortak olur. Ne olacak bu iş?” demişti. Adam, “Baba hayatta iken oğulun malı mı olurmuş? Eski köye yeni âdet mi getiriyorsun sen?” diye gürlüyince baba-oğul arasında ipler o anda kopmuştu. Bunun üzerine Mazhar, babasının sözünü ikilememiş; ancak içine kapanmıştı. Çok sürmeden köyü terk edip gitmiş; toprakları mümbit bir beldeden ev almış, oraya yerleşmişti. Ne ki çok da yaşlı denmeyecek yaşta, babasının vefatı üzerine her şey ortada kalmış ve bu kez Mazhar’ın aile hayatı sarsılmıştı. Mazhar’a göre

babası hakta kalmıştı; ölmeden önce bu konuyu halledebilecekken etmemişti; arsa, üç oğul ve iki kız arasında eşit hâle gelmişti. Mazhar, bu olayın asıl faili olarak annesini biliyordu ve “O yaptırdı bu işi.” diyordu.

Kocasının bir iş için dışarıda bulunduğu ve eve dönmeyeceği bir gün, Binnaz evden erken çıktı. Tarif edilen beldede, tarif edilen adamı işinin üzerinde buldu. Kapıda kadınlar, açık mandıra cereklerine bağlanmış katırlar, birkaç adam ve çocuklar vardı. Söylendiğine göre Esrar Baba bu gibi içinden çıkılmaz konulara ya çözüm getiriyor ya da -bugün psikoterapi denilen bir tedavi yöntemi ile- probleme taraf olanın üzerindeki yükü büyük ölçüde kaldırıyor. Bunun için önceden hiçbir para veya maddi değeri olan bir eşya kabul etmiyor; ancak ilgilendiği derde deva olması hâlinde (o buna “biz vesileyiz, şifa ve deva ondadır.” diyordu.) ‘mutlu son’u müteakip getirilen hediyeyi kabul ediyordu.

Önceden yardımcıları bir ön bilgi olarak bekleyenlerden talebi alıp kendisine iletmış bulunduğu için içeri girenler fazla kalmazlar, neşter gibi bir çözüme ulaşmış olmanın rehavetiyle, oradan ferahlamış olarak ayrılırlardı.

Binnaz, Seher kadının ortadan kaldırılması yönünde bir çözüme karar vermiş olarak gelmişti ve bunu ön bilgi olarak içeriye ulaştırmış, sırasını bekliyordu. Sırası gelince içeri girdi. Duvarda güzel bir hatla yazılmış ‘vav’ yazısı, onun yanında işlemeli bir kılıç ve onun yanında da teber, kamçı, samur kapanca, ok torbası, heybe asılıydı. Oda mini bir müze gibi döşenmişti. İran işi bir halıyla kaplanmış iki divan vestiyer gibi kullanılan ahşap kaplama duvar döşemesinde ise hilat, uzun bir atkı, geniş kollu bir harmani; duvara gömmeli ahşap dolaplarda toprak çömlekler, buhurdanlar, rikdanlar, mürekkep kutuları; mini şişelerde su teresi, zencefil, zafa otu, defne, karanfil, meyan kökü gibi şifalı bitkiler eczası vardı.

Binnaz, konuyu açıklıkla dile getirdi ve kararlılığını tekrarladı. Adam, hiçbir tepki vermedi; ne düşündüğü anlaşılacak şekilde gözlerini yumdu ve bir süre öyle kaldı. Binnaz soluk soluğa kalmıştı. Ne diyecekti acaba? O arada yardımcısı gümüş bir tepsi üzerinde, kenarları işlemeli bakır kaselerde üzüm şerbeti ve şele suyu getirdi; sonra geri geri çıktı. Adam, üzerinde mini bir mum şamdanı, gülabdan, kalemdan, hokka, divit kutusu, kâğıt parçaları, mini bir ayna bulunan eski ahşap masanın gözlerine davrandı ve önceden hazırlanmış olduğu izlenimi veren hümayun bezine sarılı bir nesne verdi.

“Bir ay yetecek şekilde hazırlanmıştır. Bundan, günde bir kez, herhangi bir sulu yiyeceğine hardal danesi kadar katman kâfidir. Gizlilik esastır. Etkisi bir aylık bir süreye yayılmış olarak gerçekleşir. Bir ayın sonunda üç gün içinde istediğine kavuşmazsan kapımı çal; bana hesabını sor.” dedi. Binnaz gelin rahatladı, üzerinden büyük bir yükün kalkmakta olmasının sevinci içinde

gözleri ışıladı. Kadın, tam da kalkmaya davranırken “Bir şartımız vardır.” dedi adam. “Bu sürede ona çok iyi davranacaksın. Öncelikle “anne” diye hitap edeceksin ki gönlünü kazanabilesin. Bir süre huysuzlukları olacaktır; o söyledikçe sen susacaksın; Hz. Eyup sabrı göstereceksin. Bu sabır şüphelenmemesi içindir. Ters şeyler söylediğinde işittiklerini duymamış gibi mülayemetle muamele edeceksin. Şüphe vaki olduğunda ilacımızın hiçbir etkisi olmaz. Bir ay sabır karşılığında bir ömür mutlu olacaksın. Değmez mi? Haydi bakalım” diye bitirdi adam konuşmasını.

*

“Hayırlı sabahlar anneciğim!” dedi Binnaz. Seher kadın, hayra yormadığı ve bir anlam da veremediği bu ilgiyi, gözlerinin altından kuşkulu bakışlarla karşılardı; hiç ses etmedi. Binnaz bununla kalmadı; her gün düzenli olarak belirli aralıklarla kadına hâlini hatırını sordu. Dışarıdan bir yerden, bağdan bahçeden gelirken yanında hediyelerle geldi; bunlar genellikle ceviz, elma, armut üzüm gibi meyvelerdi. Mazhar evde olduğu zaman, Seher kadının yanında onunla yan yana ya da göz göze gelmemeye çalıştı. Kadın banyo yapması gerektiği zaman izin isteyip yanına girdi ve sırtını keseledi; havlusunu tuttu. Abdest aldığında seccadesini serdi. Evin dışından geldiğinde kapıda karşılardı ve güler yüzle “Bugün nasılsın anneciğim?”;

Kendini iyi hissetmediğini gözlemlediğinde “Bir ıhlamur yapayım, iyi gelir.” ya da “Limonlu çay yapayım mı anne?” gibi sözlerle gönlünü aldı; onu her durumda hoş tuttu.

Bir süredir gelinde ciddi bir değişiklik gözlemleyen Seher Kadın, kendini sorgulamaya başladı: “Gelinime haksızlık ettim sanırım. Bu ilgisini ve ondaki bu olumlu değişikliği karşılıksız bırakamam.” diye düşündü. Bir gün, bunu açıkça itiraf etmeyi kafasına koydu. O yıllarda tatil cuma günüydü. O gün çocuklar mektepte değildi; evde haşarılık yapıyor, gürültü ediyorlardı. Kadın kimselere vermediği ve uzun süredir de özel eşyaları arasında sakladığı para, eşya, yiyecek, giyecek gibi saklı hazinelerini gün ışığına çıkardı. Yiyeceklerden bazılarının küflendiğini de bu arada fark etmişti. “Şimdiye kadar onları çocuklarıma niye vermedin ki” diyerek kendini azarladı. Kadının getirdiği eşyalarla çocuklar gündem dışı bir bayram yaşadı. “Haydi, dışarıda oynayın biraz da” dedi. Oğlu Mürsel cumaya gitmişti. Kadın geliniyle beklediği tenhalığı yakalamış, baş başa kalmıştı; tam demiydi:

“Kızım...” dedi. Bir iç geçirdi, sustu bir süre. Sonra, içinde birikenleri bir bir döktü: “Düşündüm de... Haksızlık ettim, incittim, huysuz ve hoyrat davrandım sana, hırçınlıklar yaptım. Rahmetliyi kaybedince içimde bir zelzele oldu, kendimi terk edilmiş ve yalnız hissettim. Oğlumla halvet olman beni çileden çıkarıyordu. Onunla yan yana görmeye bile tahammül edemedim seni.

Oysa o senin kocan ve çocuklarının babasıydı. Ben haksızdım kızım, sen değil. Affet beni!” dedi kadın. Bunu dedi ve birkaç gündür içinde gezdirdiklerini demiş olmanın iç huzurunu tenneffüs etti, yüreğini havalandırdı.

Bu sözlerden mutluluk duymuş görünse de içine bir ateş düştü Binnaz’ın. Bu ateş üç gün yaktı kavurdu, içini kurtlar kemirdi, kimsenin görmediği yerlerde saçlarını yoldu. Yüreğine düşen yangını kocası dâhil kimseyle de paylaşmıyordu üstelik.

Esrar Baba ... Ondan başkasına iletmezdi bunu. Gün de iyice yaklaşmıştı. Kadın bir hafta içinde ölebilirdi. Bunun bir cinayet olacağını ilk kez düşünmeye başladı. Hafakanlar bastı, gece uykuları kaçtı. Bu arada validesine yaklaşımını kesintisiz sürdürüyor, ondan da daha fazlasıyla karşılıklar alıyordu.

Bir karar daha verdi: Gidip Esrar Baba’yı bulmalı ve felakete giden yolu kapatmasını istemeliydi. Ya geç kaldıysa? Ya çözüm bulunmazsa? Bunu düşünmek bile istemedi. İlk fırsatta Esrar Baba’ya koştu.

Esrar Baba gayet rahattı. Kadının dileği ön bilgi olarak iletildiği için yaşlı adam kadının ne amaçla geldiğini biliyordu. Kadın, adamın bu rahatlığından bir umut devşirdi; gök suyundan ceylanlar su içti, asgelinler ağaçlara tırmandı, kuşlar özgürlüğe kanat çırpıtı; kardelenler çiçek açtı.

“Önleyici bir çare aman efendim!” dedi valvarırcasına ama umutla.

“Neyi önleyeceğiz?”

Binnaz’ın yüzü bir anda alabora oldu; dehşete düşmüştü kadın. Aman Allah’ım! Adamda hiçbir kaygı yoktu. Kadın, göz göre göre gidecek miydi? Esrar Baba, Binnaz’ın bu telaşını ve derin kaygısını bakışlarından anladı. Başından beri sergilediği aynı rahatlık içinde dedi ki adam:

“Yapılacak olan yapılmış, maksat hasıl olmuştur. Sana verdiğim reçetenin ikinci aşamasına yani güzel muameleye devam...”

Binnaz gelin paniğe kapıldı, yüreği atmaya başladı:

“Nasıl yani efendim? Bu ne kayıtsızlık? Verdiğim dozlar ne olacak?”

Adam, aheste hareketlerle beyaz sakallarını avuçladı, elindeki tutamı yukarıdan aşağıya sıvazladı, boynunu kaşdı sonra. Gömme dolaba uzanırken yine aynı dinginlik içinde:

“Telaşa mahal yok; çünkü o, sağlığa yararlı otlardan mürekkep bir iksirdi.” dedi.